

DISKRIMINERINGEN

Til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Høringsuttalelse til NOU 2012:15 Politikk for likestilling

Stopp Diskrimineringen vil innledningsvis takke for invitasjon til høring om NOU 2012:15 *Politikk for likestilling*. Vi har med stor interesse lest utredningen og synes utvalget har gjort en svært solid jobb ut fra sitt mandat, og i hovedsak støtter vi utvalgets vurderinger.

Eksklusivt likestillingsperspektiv

Når det er sagt, vil vi igjen (jf. vår høringsuttalelse til NOU 2011:18) understreke at vi finner Likestillingsutvalgets mandat problematisk. Vi mener det er svært alvorlig at regjeringen har valgt en så eksklusiv tilnærming til et så viktig arbeide som å utrede den fremtidige likestillingspolitikken. På denne måten bekrefter regjeringen at vår kritikk av regjeringen for å operere med et snever mangfolds- og likestillingsperspektiv, er berettiget. Som vi skrev i høringen om den første utredningen fra Likestillingsutvalget:

«Det er et paradoks at NOU 2011:18 ved å unnlate å utrede relevante likestillingspolitiske konsekvenser for andre berørte befolkningsgrupper (jf. utredningsinstruksen) i seg selv blir et eksempel på den politiske praksisen som utredningen skal endre.»

Dersom de to utredningene følges opp uten at likestillingsperspektivet utvides til å inkludere alle befolkningsgrupper som er marginalisert og diskriminert, blir den foreslåtte politikken en oppskrift på å vedlikeholde og forsterke rangeringen av befolkningsgrupper, hvor kjønn og etnisitet står i en særstilling med forrang fremfor alle andre diskrimineringsgrunnlag. Særlig alarmerende og avslørende for den norske eksklusive tilnærmingen til likestillingspolitikk, er det når en drøfting av demokratiet kan skje i et slikt snevert perspektiv.

Kunnskap om tilstanden når det gjelder utsatte og marginale gruppers stilling i samfunnet, er avgjørende for å kunne føre en troverdig likestillingspolitikk. Stopp Diskrimineringen har derfor utallige ganger påpekt store hull i kunnskapstilfanget når det gjelder funksjonshemmede sammenlignet med kjønn og innvandrerbefolkningen. Vi har etterlyst et grep fra BLD for å sikre at kunnskapsgrunnlaget muliggjør å føre en offensiv likestillingspolitikk, også for funksjonshemmede.

På den ene side, kan man si at den foreliggende utredningen på en tydelig måte demonstrerer skjevhetene, ved å vise at så vel forskningen som SSB har konsentrert seg om å avdekke og dokumentere kvinners og ikke-vestlige etniske minoriteters stilling på ulike samfunnsområder. På den annen side bidrar det snevre perspektivet i

Borgerrettsstiftelsen - STOPP DISKRIMINERINGEN

- Org.nr. 985 208 786

Postboks 2474 Strømsø 3003 **Drammen** – Tlf.: 90 19 63 25

<berit@stopdisk.no – <www.stopdisk.no

utredningen til å forsterke denne skjevheten, ved at det kun er dette kunnskapsgrunnlaget som er blitt vurdert. Utredningen bidrar overhodet ikke til å avdekke hvor lite forskning og statistikk som finnes dersom man skulle gjøre opp status for funksjonshemmedes stilling når det gjelder makt og innflytelse; representativitet, valgdeltakelse, lederskap i politikk og næringsliv, i media, i forskning osv. Utredningen avdekker heller ikke at funksjonshemmede ikke inkluderes når studier og kartlegging av vold, hatefulle ytringer og mobbing initieres fra departementene eller andre oppdragsgivere.

Stopp Diskrimineringen frykter at funksjonshemmede vil fortsette å være marginalisert i likestillingspolitikken; et vedheng og uten mulighet for å være med på å legge premissene. Vi minner om at funksjonshemmede også var satt på sidelinjen og utelatt fra maktutredningen, NOU 2003:19, samt fra en rekke andre premissgivende utredninger, utvalg og tiltak.

For å anskueliggjøre funksjonshemmedes posisjon i samfunnet i dag, vil vi vise til den posisjon kvinner hadde før på alle samfunnsarenaer. På samme måte som kvinner ble utdefinert og bortdefinert fra politikk, forskning og andre viktige arenaer, erfarer funksjonshemmede å bli definert ut; til og med fra likestillings- og diskrimineringsdagsorden som f.eks. dette utredningsarbeidet.

Folkevalgte som representanter for hele folket

Stopp Diskrimineringen går inn for 1) *Modell allmenn lov* og støtter LDO i at et krav om at hvert kjønn skal være representert med minimum 40 % nedfelles i valgloven. Vi mener tiden er moden for å ta et slikt grep.

Videre støtter vi utvalgets flertall om innføring av 2) *Modell lokal beslutning*, om å ta inn «*en bestemmelse i valgloven om at kommunestyre, fylkesting og storting høsten før valg, det vil si hvert fjerde år, drøfter likestillingsstatus i det gjeldende folkevalgte organet*», for å bevisstgjøre og fremme variasjon og bredde i folkevalgtes bakgrunn og status. Forutsetningen for å støtte et slikt tiltak er imidlertid at en slik drøfting ikke avgrenses til noen bestemte grupper, slik utvalget også gjør i sitt neste forslag:

«Utvalget anbefaler at det igangsettes et landsdekkende program for bredde i folkestyret, med mål å øke kvinneandel og andel med etnisk minoritetsbakgrunn på alle nivåer av folkevalgt arbeid lokalt, regionalt og nasjonalt. Det må også være et mål å øke andelen representanter som er under 30 år og over 60 år. Et program for bredde i folkestyret må inneholde statlige økonomiske midler der lokalt initierte prosjekter kan søke støtte.»

Dersom dette forslaget med foreslått finansiering, skulle gå igjennom, har Norge virkelig satt forskjellsbehandling i system. Dette forslaget bekrefter nettopp det fundamentalt kritikkverdige med å sette ned et utvalg med et så snevert mandat. En slik avgrensning truer etter vår mening demokratiet, og som vi ser, blir konsekvensen at de utelatte blir enda mer marginale i demokratiet.

Stopp Diskrimineringen forventer at partier som erkjenner at kjønn og etnisitet har betydning, også erkjenner at andre variasjoner i bakgrunn har det.

Det er som nevnt over, gjort lite forskning på funksjonshemmedes deltakelse ved valg, representasjon på partienes valglister og i politiske verv. Men vi vil trekke fram noen kilder til kunnskap som gir all grunn til bekymring.

Ingrid Guldvik ved Høgskolen i Lillehammer har i en kvalitativ studie intervjuet ledere for partier: ledere for lokale partier og generalsekretærer for partiene nasjonalt, samt folkevalgte med funksjonsnedsettelse. Guldvik fant at mens partiene var opptatt av representativitet når det gjaldt kjønn og til en viss grad etnisitet, gjaldt ikke dette funksjonshemmede (*Funksjonshemming, politisk medborgerskap og sosiale grupper, presentasjon* på Norsk nettverk for funksjonshemming, 5. forskningskonferanse i Bodø, 7.-8. juni 2012).

En annen kilde til kunnskap om hvilke befolkningsgrupper som anses som viktige å representere i politiske verv, er debattene i mediene rundt Stortingsvalg og kommunevalg, samt sammensetningen av regjeringskollegiet. I tillegg til kjønn, synes alder og etnisitet å være av størst betydning. Funksjonshemming trekkes aldri fram i partilederes utspill om viktigheten av å speile befolkningen, og tillegges heller ikke vekt ved sammensetning av regjeringskollegiet. Til tross for at funksjonshemmede utgjør rundt 20 % av befolkningen, og med det er landets største minoritet, konstaterer vi at politiske partier ikke erkjenner at det er behov for denne erfaringsbakgrunnen og kompetansen i politikken.

Stopp Diskrimineringen vil understreke at det nettopp er denne manglende erkjennelsen som kommer til uttrykk når politikken utformes, utvalg nedsettes og tiltak iverksettes, uten at hensynet til funksjonshemmedes interesser kommer med, jf. hovedkonklusjonen i NOU 2001:22 *Fra bruker til borger*, s. 294.

Redegjørelsesplikten må opprettholdes

Utvalget foreslår å fjerne redegjørelsesplikten for virksomheter som inngår en likestillingsavtale. Stopp Diskrimineringen går sterkt i mot å avskaffe redegjørelsesplikten på generelt grunnlag. Faktisk er vi av den oppfatning at det blir enklere å redegjøre for aktivitet og måloppnåelse når man inngår en avtale som fører systematikk inn i arbeidet (se vår høringsuttalelse til NOU 2009:14).

Utover de standpunkter som er gjort rede for her, slutter vi oss til Likestillings- og diskrimineringsombudets og Menneskerettsalliansens høringssvar. Videre viser vi til vår høringsuttalelse til NOU 2011:18.

Oslo, 16. januar 2013
Med vennlig hilsen
Berit Vegheim
Stopp Diskrimineringen

3

Borgerrettsstiftelsen - STOPP DISKRIMINERINGEN
- Org.nr. 985 208 786

Postboks 2474 Strømsø, 3003 Drammen – Tlf.: 90 19 63 25
<berit@stopdisk.no – <www.stopdisk.no